1. **विलोमपदानि मेलयत-** [4]

I.

(क)	(ख)
सार्थकः	आगच्छति
कृष्णः	श्वेतः
अनुक्तम्	निरर्थकः
गच्छति	उक्तम्

Ans. : सार्थकः – निरर्थकः
कृष्णः – श्वेत;
अनुक्तम् – उक्तम्।
गच्छति – आगच्छति;

2. **सूचनाम् अनुसर्य लिखतु-** [10]

I. पाठस्य आधारेण पट्टिकातः क्रियापदानि चित्वा वाक्यानि पूरयन्तु ।
(क) किं चन्द्रः सरोवरे ________?(निवसन्ति ,तिष्ठति)
(ख) सर्वे शशकाः उपायं ________।(चिन्तयन्ति ,कथयति)
(ग) सायंकाले शशकानां सभा ________।(चिन्तयन्ति ,भवति)
(घ) शशकाः सरोवरस्य तीरे ________।(तिष्ठति ,निवसन्ति)

Ans. : (क) तिष्ठति
(ख) चिन्तयन्ति
(ग) भवति
(घ) निवसन्ति

II. उदाहरणानुसारं निम्नलिखितानां पदानां वचनं पुरुषं च लिखन्तु ।

पदम्	पुरुषः	वचनम्
यथा - चिन्तयति	प्रथमपुरुषः	एकवचनम्
तिष्ठन्ति	________	________
जीवन्ति	________	________
नमति	________	________
कथयति	________	________

Ans. :

पदम्	पुरुषः	वचनम्
तिष्ठन्ति	प्रथमः पुरुषः	बहुवचनम्
जीवन्ति	प्रथमः पुरुषः	बहुवचनम्
नमति	प्रथमः पुरुषः	एकवचनम्
कथयति	प्रथमः पुरुषः	एकवचनम्

III. उदाहरणानुसारं समुचितैः क्रियापदैः रिक्तस्थानान पूरयन्तु।

धातुः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

कथ्	कथयति	______	______
स्था	______	______	तिष्ठन्ति
कृ	करोमि	कुर्वः	______
जीव्	______	______	जीवन्ति

Ans. :

धातुः	**एकवचनम्**	**द्विवचनम्**	**बहुवचनम्**
कथ्	कथयति	कथयतः	कथयन्ति
स्था	तिष्ठति	तिष्ठतः	तिष्ठन्ति
कृ	करोमि	कुर्वः	कुर्मः
जीव्	जीवति	जीवतः	जीवन्ति

IV. चित्रस्य आधारेण पञ्च वाक्यानि लिखन्तु ।

(क) ....

(ख) ....

(ग) ....

(घ) ....

Ans. : (क) एतत् चित्रम् उपवनस्य अस्ति।

(ख) एषः वृक्षः सेवफलस्य अस्ति ।

(ग) वृक्षस्य अधः सेवफलानि सन्ति ।

(घ) सेवफलानि खादित्वा बालकाः प्रसन्नाः भवन्ति ।

V. अधोलिखितानां पर्यायपदानां मेलनं कृत्वा रिक्तस्थानानि पूरयन्तु ।

(क) गजः	शशाङ्कः
(ख) पदम्	जलाशयः
(ग) चन्द्रः	हस्ती
(घ) सरोवरः	चरणः

Ans. : (क) गजः हस्ती

(ख) पदम् चरणः

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

(ग) चन्द्रः शशाङ्कः
(घ) सरोवरः जलाशयः

*** बहुविकल्पी प्रश्नाः** **[10]**

3. "बुद्धिः सर्वार्थसाधिका" इति पाठस्य क्रमः कः?
(A) सप्तमः (B) अष्टमः (C) नवमः (D) पञ्चमः

Ans. : (B) अष्टमः

4. पिपासाकुलं गजयूथं कुतः आगच्छति?
(A) नगरात् (B) ग्रामात् (C) सरोवरात् (D) वनान्तरात्

Ans. : (D) वनान्तरात्

5. के भीताः चिन्तामग्नाः च भवन्ति?
(A) शशकाः (B) गजाः (C) जनाः (D) बालकाः

Ans.: (A) शशकाः

6. सरोवरः कस्य वासस्थानम् अस्ति?
(A) शशकस्य (B) गजस्य (C) चन्द्रस्य (D) वानरस्य

Ans. : (C) चन्द्रस्य

7. शशकानां सभा कदा भवति?
(A) प्रातःकाले (B) सायङ्काले (C) रात्रौ (D) मध्याह्नकाले

Ans. : (B) सायङ्काले

8. यदा शशकाः जीवन्ति तदा कः प्रसन्नः भवति?
(A) गजः (B) सरोवरः (C) गगनः (D) चन्द्रः

Ans. : (D) चन्द्रः

9. कः भयेन चन्द्रं नमति?
(A) गजराजः (B) शशकराजः (C) खगराजः (D) वनराजः

Ans.: (A) गजराजः

10. "शशकाः तत्र सुखेन तिष्ठन्ति।" अत्र अव्ययपदं किम्?
(A) तिष्ठन्ति (B) सुखेन (C) तत्र (D) शशकाः

Ans. : (C) तत्र

11. "कथम् अहं विश्वासं करोमि।" इति कः कथयति?
(A) शशकः (B) गजराजः (C) सरोवरः (D) हंसः

Ans. : (B) गजराजः

12. "अहमेव उपायं चिन्तयामि।" अत्र सर्वनामपदं किम्?
(A) उपायं (B) एव (C) चिन्तयामि (D) अहम्

Ans. : (D) अहम्

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

13. **पाठस्य आधारैण प्रश्नानाम् उत्तराणि एकपदेन लिखन्तु ।** **[6]**

I. सरोवरस्य तीरे सुकोमलभूमौ बिलेषु के निवसन्ति ?

Ans. : शशका:

II. केषां परिभ्रमणेन शशका: क्षतविक्षता: मृता: च भवन्ति ?

Ans. : गजानां

III. शशकराज: कस्य समीपं गच्छति ?

Ans. : गजराजस्य

IV. के स्वमतं प्रकाशयन्ति ?

Ans. : शशका:

V. क: चन्द्रं नमति ?

Ans. : गजराज:

VI. के सुखेन तिष्ठन्ति ?

Ans. : शशका:

14. **पाठस्य आधारेण प्रश्नानाम् उत्तराणि पूर्णवाक्येन लिखन्तु ।** **[10]**

I. चन्द्र: कदा प्रसन्न: भवति ?

Ans. : यदा शशका: जीवन्ति तदा एव चन्द्र: प्रसन्न: भवति ।

II. सायङ्काले केषां सभा भवति ?

Ans. : सायङ्काले शशकानां सभा भवति ।

III. शशका: किमर्थम् उपायं चिन्तयन्ति ?

Ans. : शशका: स्वरक्षार्थम् उपायं चिन्तयन्ति ।

IV. चन्द्र: केन नाम्ना प्रसिद्ध: अस्ति ?

Ans. : चन्द्र: 'शशाङ्क:' इति नाम्ना प्रसिद्ध: अस्ति ।

V. "आम्, चन्द्रस्य दर्शनाय आवाम् अधुना एव सरोवरं प्रति चलाव:" इति क: कथयति ?

Ans. : "आम्, चन्द्रस्य दर्शनाय आवाम् अधुना एवं सरोवरं प्रति चलाव: । " इति शशक: कथयति ।

*** उचितै: अर्थै: सह मेलनं कुरुत-** **[8]**

15.

(क)	(ख)
वचने	परिश्रमेण
वैनतेय:	ग्रन्थे
पुस्तके	कथने
उद्यमेन	गरुड:

Ans. :

(क)	(ख)
वचने	कथने

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

वैनतेयः	गरुड़ः
पुस्तके	ग्रन्थे
उद्यमेन	परिश्रमेण

16.

(क)	(ख)
(क) गजः	जलाशयः
(ख) पदम्	शशाङ्कः
(ग) चन्द्रः	जनता
(घ) सरोवरः	चरणः

Ans. : (क) गजः हस्ती

(ख) पदम् चरणः

(ग) चन्द्रः शशाङ्कः

(घ) सरोवरः जलाशयः

17. **श्लोकं पठित्वा प्रश्नान उत्तरत-** **[6]**

I. प्रियवाक्यप्रदानेन सर्वे तुष्यन्ति मानवाः।
तस्मात् प्रियं हि वक्तव्यं वचने का दरिद्रता।।

I. एकपदेन उत्तरत

(क) के तुष्यन्ति?

(ख) तस्मात् किं वक्तव्यम्?

I. पूर्णवाक्येन उत्तरत

सर्वे केन तुष्यन्ति?

III. भाषिक-कार्यम्

(क) प्रियवाक्यप्रदानेन सर्वे तुष्यन्ति मानवाः- अत्र कः कर्ता? (प्रियवाक्यप्रदानेन, सर्वे, मानवाः)

(ख) 'मानवाः तुष्यन्ति'-वाक्यम् एकवचने परिवर्तयत।

Ans. : I. (क) मानवाः (ख) मधुरम् प्रियं

II. सर्वे मधुर-वचनेन तुष्यन्ति।

III. (क) मानवाः (ख) मानवः तुष्यति

----- -----

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in